

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Sectio III. Utrùm Præsules, qui Jus condendi Leges habent, teneantur
observare, atque observari curare Leges suorum Prædecessorum, cùm
eas consistere Ecclesiæ utilitas postulat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

Illam est oppositio, quæ tolli debet. Regula eversa videtur per Textus, quibuscum collata fuit, qui demonstrent casus, in quibus Ignorantia Facti non prodest, & alios, in quibus Ignorantia Juris excusat: Regula autem generaliter definit, hanc non excusare, sed illam: Sed facili conciliantur Canones dicendo, casus laudatos esse exceptiones Regulæ, illique in cæteris esse locum, quod sufficit ad illam restaurandam, cum vix aliqua sit absque exceptione Regula.

Glossa in Cap. 2. de Const. in VI. quod mox laudavimus, innitens eo, quod ibi agitur de Statutis Ordinariorum, quæ Jus peculiare uniuscujusque Dioceseos continent, de Jure singulari intelligit, quod ibi dicitur, Ignorantiam non voluntariam excusare ab illo Jure; atque inde concludit, aliud obtinere circa Decreta Juris Communis, quod extrâ culpam ignorari posse à nemine contendit. Satis accurata non videtur hæc consequentia; nam, si fieri potest, ut Diocesanus invincibiliter ignoret Statuta suæ Dioceseos Jure Communi longè breviora, quidni fiet, ut eodem modo ignoret aliquam partem Juris Communis tam longè latèque diffusi? Sanè Ignorantia Juris Communis ex iisdem causis nasci potest, atque Ignorantia Juris singularis, scilicet ex educatione in Regionibus illius Juris insolentibus, ex morbis diuturnis, qui obstant eruditioni, ex assiduis occupationibus, quæ prælectionibus, id est promulgationi Legum, tum Generalium, tum Specialium, interesse non sinunt.

Silemus de Reg. 14. *ibid.* declarante Successorem in jus alienum censi ignorari, ac merito rerum à Prædecessore gestarum, quia non est opposita Reg. XIII. de quâ agimus. Sufficit observare illam præbere exemplum, in quo excusat Ignorantia Facti, & sic confirmare Primam Partem Reg. XIII.

Quod attinet ad exceptiones petitas è Cap. 9. de Cler. Excomm. ministr. & ex C. 2. de Constitut. in VI. illæ subintelliguntur in Regulâ. Hinc enim Ignorantia Factorum injusta non excusat à peccato, spontanea autem Ignorantia injusta est, quoties de rebus scitu necessariis agitur, inde Ignorantia Juris non voluntaria caret culpâ, atque à peccato excusat.

Quoad Cap. 9. de Procur. in VI. necessaria fuit illa definitio, ut occurreretur consecutionibus acerbius Nuptiarum perfecti consensû expertium.

Denique postrema Regula ex Cap. 40. de Præb. in VI. fundatur in plenitudine Potestatis, quâ in rebus Beneficialibus tunc fruebantur Pontifices, quæ plenitudini Justitiæ non satis cohæret. Caput illud est BONIFACII VIII. exeunte Saeculo XIII.

Ignorantia Juris nasci potest ex obscuritate aut ambiguitate Legis, in cujus expositione dissident Interpretes, itâ ut genuinus sensus invincibiliter ignoretur: ejusmodi Lex, cum careat perspicuitate, quæ legitur essentialis esse, obligatoria esse non videtur. V. FAGNANUM Cap. 13. de Constit. n. 34.

SECTIO III.

Utrum Præsules, qui jus condendi Leges habent, reneantur observare, atque observari curare, Leges suorum Prædecessorum, cum eas consistere Ecclesie utilitas postulat.

Regula, *Par in Parem non habet imperium*, Præsules ab hoc vinculo solvere videtur. C. 20. de Elect. eadem est species hujus, Prædecessor Successoribus præjudicium asserre non potest, pari imò eadem potestate functuris, *ibid.* nam ad astringendas personas necessaria est autoritas in ipsas & nulla ligatur, quin ei fiat præjudicium.

Aliundè Ratio Legis est superior tum ejus Conditori, tum ejus Successoribus; ipsa enim est Leges sancienda Causa; undè Can. 2. DIST. IX. S. 151.

DORUS dicit, Legislatores agnoscere debere semetipsos teneri ad observandas Leges, quas tulere, atque in animum inducere se, nisi eas observent, significaturos, eas non sibi videri æquas, aut contemptui eas suo objecturos exemplo. Ratio autem Legis est utilitas communis juxta Can. 2. DIST. IV. in quo idem Autor, enumeratâ inter condiciones Legis utilitate, docet eam non esse privatam ipsius Conditoris, sed communem Civium utilitatem: *Nullo privato commodo, sed pro communi Civium autoritate conscripta.* Id ipsum supponit INNOCENTIUS IV. C. 2. de Privileg. in VI. dum affert rationem Legis, quam condit, *Ad commune commodum & profectum aliorum intendentes.* Itaque quamdiu Publica utilitas requirit, ut vigeat Lex, non licet Successori eam antiquare, vel eam ipse non observando, sed à cæteris impunè violari sinendo.

Indè proficiscitur illud S. LEONIS. C. 3. CAUS. XXV. QUÆST. I. *Quæ ad perpetuam utilitatem generaliter instituta sunt, nulla commutatione varientur, nec ad privatam trahantur commodum, quæ sunt ad bonum commune profixa:* Hæc Sententia supponit Legem tamdiu vigere debere, quamdiu aliquid ad publicam utilitatem confert. De his Legibus intelligendus est Can. 1. *ibid.* in quo dicit *Gelasius* Sedem Primam præ cæteris exequi debere uniuscujusque Synodi Constitutum, quod Universalis Ecclesie probavit assensus.

Idem sit judicium de Can. 7. *ibid.* in quo dicit *Zozimus* autoritatem Sedis Apostolicæ nihil contrâ Statuta Patrum condere posse, aliquid-ve immutare, atque apud se inconvulsis radicibus vivere Antiquitatem, cui Decreta Patrum sanxere reverentiam. Non secus est de omnibus Canonibus, qui Decreta Sedis Apostolicæ, Divinis Constitutionibus consociando, dicunt illa temerare fas non esse; Can. 4. *ibid.*

Perindè est de his S. GREGORII verbis, *Justitiæ ac Rationis ordo suadet, ut qui sua à Successoribus cupit Mandata servari, Decefforis sui procul dubio voluntatem ac Decreta custodiat.* C. 15. *ibid.*

Sic etiam intelligendi sunt Can. 2. & 5. CAUS. XXV. QUÆST. II. in quibus ait S. LEO *Ad suum tendere reatum, si Paternarum Regula Sanctionum juxta Privilegia ac Jura Ecclesiarum, se consentiente vel negligente, violentur.*

Idem sit de Can. 7. *ibid.* in quo docet S. GREGORIUS, *Institutionis Pontificalis Decreta perpetuâ stabilitate & sine aliquâ refragatione esse servanda, nimisque asperum esse & præcipue bonis Sacerdotum moribus inimicum niti quempiam quæ bene sunt ordinata rescindere, & Exemplo suo docere cæteros sua quandòque post se Constituta dissolvere:* Perindè est de Can. 10. & 12. *ibid.* *Sibi se injuriam facere, si Majorum Statuta infringeret, atque Ecclesiasticæ moderationi esse omnino conveniens, quæ ordinata fuerint vel rationabiliter decisa, nullâ in posterum refragatione turbari.*

Denique idem Pontifex exponit quod dictum est de obligatione Successorum ad servanda tum per se, tum per cæteros, Decefforum Decreta Can. 19. *ibid.* distinguendo justâ & utilia ab iniquis & inutilibus; *Decefforum Statuta, sicut legitima & justa Successorem custodire convenit, itâ debet etiam malè facta corrigere.*

Quamdiu durat communis utilitas, justæ sunt Constitutiones; si exoleverit, exolecit pariter æquitas Constitutionum; juxta C. 1. de R. J. *Per quascumque causas res nascitur, per easdem dissolvitur:* propter commune bonum justæ sunt Leges, igitur oppositâ viâ fiunt injustæ. V. GONZALEM in hanc Regulam, ubi multa affert exempla, quæ hanc nostram accommodationem confirmant, scilicet rem aliquam per rem contrariam destrui.

Quamdiu igitur viget utilitas Legum à Decefforibus latarum, tandiù eas custodire teneantur Successores, atque observandas curare; quamvis eorum Majores nullam habuerint in eos autoritatem: illa enim obligatio non oritur ex autoritate Decefforis in Successorem, verùm ex autoritate rationis Legum justarum

justarum, quæ astringit omnes, qui ad condendas Leges sunt præpositi, eosque cogit ad eas conservandas, quæ jam conditæ sunt, modò commune bonum requirât, ut vigeant illæ, sicut jubet, ut illæ, rebus in contrarium versis, antiquentur; Dignitas cum oneribus suis, perindè ac cum suis honoribus in Successorem transit. *Rationi congruit, ut succedat in onere, qui substituitur in honore R. 77. de R. J. in VI. quæ innititur R. 55. Qui sentit onus sentire debet commodum, & è contrâ.*

Regulæ duæ ex C. 20. de Elect. desumptæ, non spectant ad obligationem servandarum Decessoris Legum, & curandi ut serventur; verùm ad facultatem dispensandi ab eis, ut indicat id, quod immediatè antecedit, scilicet *Per Constitutionem factam à Prædecessore non admittitur Successori dispensandi facultas.* Regulæ sequentes sunt rationes illius Definitionis, & justæ sunt; nam Successor non potest, nisi à Superiori spoliari dispensandi facultate, quæ suæ Dignitati cohaeret, in cuius jura omnia succedit, sicut in ipsammet Dignitatem.

Itaque Regulæ illæ non adversantur Canonibus, quibuscum collatæ sunt, nam hi hæcenus probant, Successorem teneri ad exequendum, atque servari curandum Leges Majorum, quamdiù id commune bonum postulat, atque necessitatem hanc esse unum ex oneribus Dignitatis in quæ succedit, sicut in ipsam Dignitatem. Regulæ autem, quæ oppositionem redolebant, non agunt nisi de facultate dispensandi, quâ Successor spoliari nequit, nisi per auctoritatem suæ antecessentem.

Hic discutendi non est locus, utrùm dispensandi facultas Episcopis adempta fuerit per reservationem ad Pontificem, atque an C. 4. de Consec. Præb. hanc reservationem probet per hæc verba INNOCENTII III. ejus Dignitatem commendantia, *Qui secundum plenitudinem Potestatis de Jure possumus supra Jus dispensare?* Sufficiet remittere ad Regulæ circa facultatem dispensandi insertas *Tractatui de Jurisdictione Ecclesiasticâ*, atque hic obiter observare, 1. ibi agi de prohibitione promittendi vel conferendi Beneficia antè vacationem, quæ tanti est momenti, ut necessaria sit ad dispensandum plenitudo Potestatis, ac proindè nihil indè concludi posse ad reliquas Dispensationes.

2. Ultramontanos ex his verbis, *suprà Jus dispensare*, elicere, Pontificem esse Juri Positivo Superiorem, atque cum hac Prærogativâ solus fruatur, eum solùm posse dispensare, prout voluerit, circa Beneficia, quorum ipse Dominus est: verùm illi prævè utuntur verbo *suprà* illic apposito pro *circâ*, quia Pontifex nihil aliud dicere studet, nisi sibi dari jus facultatem dispensandi à Jure etiam in gravioribus casibus.

3. Prætenfam illam Superioritatem in Jus annihilari per Decreta Pontificum mox laudata, qui se subditos agnoscent Canonibus conditis, sive à suis in Sede Apostolicâ Majoribus, sive ab Autoribus Synodis.

4. Probatum fuisse Pontificem, ubi conferebatur cum Ecclesiâ Universali & Conciliis Generalibus, Pontificem, inquam, ipsis esse subditum, ac proindè Decretis ex eorum Auctoritate prodeuntibus. *V. Tract. de Pontif.*

SECTIO IV.

Quâ Ratione conciliandi sunt Textus, qui Jus Canonicum cum Divino Jure confundunt, atque illi, qui utrumque dilucide fecernunt.

Prioris generis Textus sunt 1. II, qui loquentes de Constitutione Studiorum Juris Divini & Juris Humani Romæ, declarant per Jus Divinum designari Jus Canonicum & Jus Civile per Jus Humanum. *Tom. I.*

num. Talis est C. 2. de Privil. in VI. *Providemus quòd ibidem de cætero regatur & vigeat Studium Juris Divini & Humani*, Canonici videlicet & Civilis.

2. Illi, qui Canones Spiritui Sancto, perindè ac Sacram Scripturam adscribunt; Tales sunt præ cæteris C. 5. CAUS. XXV. QUÆST. I. qui asserit Violatores Canonum blasphemare Spiritum Sanctum, cujus nutu & gratiâ Sancti Canones editi sunt: & C. 5. CAUS. XXV. QUÆST. II. in quo S. LEO de Nicænis Canonibus agens, eos Spiritu Dei conditos nuncupat. *Secundùm SS. Patrum Canones Spiritu Dei conditos*: Tales sunt Canones Conciliorum, quæ se in Spiritu Sancto congregata esse asserunt, ut Constantiense, Basileense, Tridentinum.

3. Illi, qui Quatuor priores Synodos Generales, atque eadem viæ cæteras Oecumenicas adaquant Sancto Evangelio C. 2. DIST. XV. in quo dicit S. GREGORIUS, se sicut Sancti Evangelii Quatuor Libros, sic Quatuor Concilia suscipere ac venerari.

4. Illi, qui Leges Canonicas inter Leges Divinas collocant, ut *sex priores Can. DIST. X. à Gratiano laudati*, ut probet Constitutiones Principum obsequi Constitutionibus Ecclesiasticis. Primus desumptus à NICOLAO I. Legem Divinam inter Constitutiones Ecclesiasticas complectitur; nam, ut probet Lege Imperatorum non in omnibus Ecclesiasticis controversiis utendum esse, dicit, *eas Evangelicæ ac Canonice Sanctiõni aliquoties obviare*: Item, *Legem Imperatorum non esse supra Legem Dei, sed subius*; atque *Imperiali Judicio non posse Ecclesiastica Jura dissolvitum* laudat duo testimonia suorum Prædecessorum, qui Legibus Imperialibus Ecclesiasticas Leges anteposuerunt, primum est INNOCENTII I. qui dicit, *Divisis Imperiali Judicio Provinciis, ut Duæ Metropoles fiant, Ecclesiam Dei non commutare Honores, aut Divisiones perpeti*: alterum est à GREGORIO, Si, inquit, *Religionis causâ Conjugia debere dissolvi dicantur, sciendum est, quia, etsi hoc Lex Humana concessit, Lex tamen Divina prohibuit*: Denique sic concludit NICOLAUS: *Eccle quæmadmodum Imperiali Judicio non possunt Ecclesiastica Jura dissolvi, sed qualiter quod Lex Humana constituit, Lex Divina prohibuit.* Porrò prohibitio dividendi Metropolim Ecclesiasticam, quandò Princeps Provinciam in duas dividit, est Constitutio merè Ecclesiastica aut Canonica; altera, quâ Religionis causâ dissolvi Matrimonium consummatum prohibetur, est Divina & Canonica simul; Canon ille desumptus est ex *Epistola ad Episcopos secus Convicinum congregatos directâ.*

In 2. Canone SYMMACHUS in VI. Synodo Romanâ, regnante THEODORICO dicit, *Non licet Imperatori . . . aliquid contrâ Divina Mandata præsumere, nec quidquam, quod Evangelicis, Prophetiis, aut Apostolicis Regulis obviet, agere.* Consilium GRATIANI postulat, ut illæ Regulæ inter Leges Canonicas habeantur.

In 3. Canone FELIX multis modis declarat in *Causis Dei* (seu Causis Ecclesiasticis) Regiam voluntatem Sacerdotibus Christi subdendam esse, non præferendam. *Et. Ne, dum mensura Cælestis Dispositionis exceditur, eatur in contumeliam Disponentis.*

Canon 4. asserit Constitutiones contrâ Canones & Decreta Præfulum Romanorum, vel Bonos Mores, nullius esse momenti.

Canone 5. laudatus jam NICOLAUS ad MICHAËLEM scribens dicit, *Imperium vestrum suis Publica Reî quotidianis administrationibus debet esse contentum, non usurpare quæ Sacerdotibus Dei solùm conveniunt.*

Canone 6. S. GREGORIUS Nazianzenus Tribunalibus Ecclesiasticis Sæcularia conferens dicit, *Hæc tantùm ab illis superari, quantum Spiritu Caro, Cælestibus Terræna, Divinis Humana.*

His Canonibus addendus Can. 4. DIST. XXV. QUÆST. I. in quo significat HILARIUS Papa, se sibi tantùm